

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів
України
від 2024 р. №

КРИТЕРІЇ

оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги суб'єктам господарювання, що надається для сприяння окремим видам господарської діяльності або окремих економічних сфер

1. Ці критерії застосовуються для проведення оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, що надається суб'єктам господарювання з метою сприяння окремим видам господарської діяльності або окремих економічних сфер, та встановлюють умови, за яких така державна допомога є допустимою для конкуренції та гарантує недопущення надмірного спотворення конкуренції (далі – державна допомога).

2. У цих критеріях терміни вживаються в такому значенні:
допустимі витрати – перелік витрат, що можуть бути відшкодовані отримувачам державної допомоги;

чиста (приведена) вартість – різниця між надходженнями та відповідними витратами, приведеними у відповідність з їх розміром на момент надання державної допомоги, з використанням вартості капіталу, очікуваного суб'єктом господарювання в інших подібних проєктах, або за відсутності такої вартості капіталу – з використанням вартості капіталу суб'єкта господарювання в цілому або очікуваного прибутку, який зазвичай спостерігається у відповідному виді господарської діяльності або економічній сфері;

процес конкурсних торгів – процес торгів, що ґрунтується на об'єктивних, чітких, прозорих недискримінаційних критеріях відбору суб'єктів господарювання, визначених заздалегідь та опублікованих не менше ніж за шість тижнів до кінцевого терміну подання заявок на участь у торгах, та передбачає участь достатньої кількості суб'єктів господарювання й надання державної допомоги на основі початкової пропозиції, поданої учасником таких торгів, або на основі кінцевої ціни. Бюджет або обсяг, пов'язаний із процесом конкурсних торгів, є обов'язково обмеженим, що повинно забезпечити ситуацію, коли не всі учасники конкурсних торгів отримують державну допомогу.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Бюджетному, Господарському та Податковому кодексах України, законах України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон), «Про захист економічної конкуренції», постанові Кабінету Міністрів України від 31 січня 2018 р. № 36 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання» (Офіційний вісник України, 2018 р., № 14, ст. 473).

3. Ці критерії застосовуються Уповноваженим органом з питань державної допомоги до категорій державної допомоги, на які не поширюється дія затверджених відповідно до частини другої статті 6 Закону Кабінетом Міністрів України критеріїв оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги, та з урахуванням положень статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

4. Державна допомога надається в будь-якій формі, визначеній Законом.

5. До категорій отримувачів державної допомоги належать суб'єкти господарювання, які одночасно відповідають таким ознакам:

- 1) здійснюють господарську діяльність у будь-якому виді господарської діяльності або економічній сфері;
- 2) є суб'єктами господарювання, які не перебувають у скрутному становищі.

6. Державна допомога спрямовується на відшкодування суб'єктам господарювання допустимих витрат, а саме витрат, які є необхідними для досягнення мети державної допомоги та безпосередньо пов'язані з проектом, який реалізується із залученням державної допомоги (далі – проект), чи діяльністю, на яку надається державна допомога. Не допускається фінансування витрат, не пов'язаних із проектом чи діяльністю, на яку надається державна допомога.

7. Державна допомога є допустимою, якщо виконуються умови, встановлені цими критеріями, а саме:

- 1) державна допомога сприяє розвитку окремих видів господарської діяльності або окремих економічних сфер;
- 2) державна допомога не призводить до надмірних негативних наслідків для конкуренції або обмеження конкуренції.

8. Державна допомога, що сприяє розвитку окремих видів господарської діяльності або окремих економічних сфер, повинна відповідати таким умовам:

1) сприяє розвитку чітко визначеного виду господарської діяльності або визначених економічних сфер та досягає позитивного ефекту такої державної допомоги для економічних та суспільних інтересів порівняно з негативними наслідками для конкуренції;

2) повинна мати стимулюючий ефект. Державна допомога вважається такою, що має стимулюючий ефект якщо:

отримувач державної допомоги звернувся за державною допомогою до початку робіт над проектом чи провадженням діяльності, або отримувач державної допомоги має підтвердження того, що право на отримання державної допомоги надано до початку робіт над проектом чи провадженням діяльності;

змінює поведінку суб'єктів господарювання таким чином, щоб вони здійснювали додаткову господарську діяльність, яку б вони не здійснювали без отримання державної допомоги, зокрема, державна допомога призводить:

до збільшення обсягу реалізації проекту чи провадження діяльності за рахунок державної допомоги;

до збільшення загальної суми співфінансування отримувачем державної допомоги витрат для реалізації проекту чи провадження діяльності;

до зменшення часу на реалізацію проекту чи впровадження діяльності.

Реалізація проекту вважається розпочатою, а діяльність – провадженою за наявності хоча б однієї з таких ознак:

отримувач державної допомоги розпочав будівельні роботи, пов'язані зі здійсненням інвестицій; або

отримувач державної допомоги взяв на себе зобов'язання, підтвержені офіційними юридичними документами, щодо замовлення устаткування (обладнання); або

отримувач державної допомоги взяв на себе будь-яке інше зобов'язання, внаслідок якого інвестиції не можуть бути приведені в початковий стан.

Отримання прав власності на земельну ділянку, зокрема її купівля, та підготовчі роботи, зокрема такі, як отримання документів дозвільного характеру та проведення попередніх техніко-економічних досліджень, не вважаються початком виконання робіт із реалізації проекту чи провадження діяльності.

У разі приєднання одного суб'єкта господарювання до іншого початком виконання робіт над проектом вважається придбання активів, безпосередньо пов'язаних із суб'єктом господарювання, який приєднується.

Державна допомога у формі податкових заходів вважається такою, що має стимулюючий ефект, якщо право на отримання державної допомоги надано:

до початку виконання робіт із реалізації проєкту чи провадження діяльності, крім випадків, де діяльність вже охоплювалася попередніми програмами підтримки у формі податкових заходів;

відповідно до об'єктивних критеріїв без подальших дискреційних дій надавача державної допомоги;

3) отримання державної допомоги не призводить до порушення законодавства України та/або Угоди про асоціацію.

9. Державна допомога, що не призводить до надмірних негативних наслідків для конкуренції, повинна сукупно відповідати таким умовам:

1) заходи державної допомоги сприяють виправленню ситуації на ринку, у разі якщо ринок не має можливості самостійно забезпечити ефективний розвиток окремих видів господарської діяльності або окремих економічних сфер;

2) надавачем державної допомоги визначено недоліки ринку, які перешкоджають розвитку окремого виду господарської діяльності або окремих економічних сфер за відсутності державної допомоги;

3) відсутні інші заходи (інструменти) для досягнення мети надання державної допомоги зі сприяння розвитку окремого виду господарської діяльності або окремих економічних сфер, які призводитимуть до менших негативних наслідків для конкуренції;

4) надавачем державної допомоги обґрунтовано: необхідність отримання суб'єктами господарювання державної допомоги для досягнення її мети та вирішення проблем, на які спрямована така державна допомога;

вибір форми державної допомоги та доведено, що обрана ним форма надання державної допомоги є формою, яка матиме найменший негативний наслідок для конкуренції; форми державної допомоги які надають пряму фінансову перевагу, зокрема субсидії, гранти, дотації, податкові пільги, списання боргів, є такими що більше спотворюють конкуренцію порівняно з формами які базуються на фінансових інструментах, зокрема гарантії, кредити на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами, поворотна фінансова допомога, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів;

5) максимальний розмір державної допомоги повинен обмежуватися до мінімуму, а саме, повинен відповідати сумі чистих додаткових витрат, необхідних для досягнення мети державної допомоги (далі – дефіцит фінансування).

Дефіцит фінансування визначається на основі різниці між усіма надходженнями та витратами, необхідними для досягнення мети державної допомоги, та усіма надходженнями та витратами, які здійснив би отримувач державної допомоги без державної допомоги, у чистій (приведеній) вартості.

Надавач державної допомоги повинен надати детальні розрахунки дефіциту фінансування та зазначити перелік витрат, що будуть відшкодовані за рахунок державної допомоги, щоб гарантувати, що допомога обмежена необхідним мінімумом.

Надавач державної допомоги зобов'язаний заздалегідь запровадити механізм контролю та перерахунку обсягу державної допомоги з урахуванням фактичних надходжень від проєкту чи діяльності, на який/яку надавалася державна допомога, та фактичних витрат, а також зворотного повернення державної допомоги в разі, якщо фактична прибутковість від проєкту чи діяльності більша за планову.

Максимальний розмір державної допомоги, що може бути наданий отримувачу державної допомоги, визначається з урахуванням сукупного розміру державної допомоги.

Сукупний розмір державної допомоги, включно з незначною державною допомогою, яка надається отримувачеві державної допомоги на відшкодування тих самих допустимих витрат, розраховується як сума державної допомоги за всіма програмами державної допомоги та/або індивідуальної державної допомоги.

Визначення максимального розміру державної допомоги та суми допустимих витрат здійснюється з урахуванням податків і зборів (обов'язкових платежів), крім податку на додану вартість, відшкодування якого здійснюється відповідно до закону.

Перелік та розмір допустимих витрат підтверджує надавач державної допомоги.

Якщо державна допомога надається за результатами проведення процесу конкурсних торгів, така державна допомога є обмеженою й такою що відповідає дефіциту фінансування.

б) якщо державна допомога надається для будівництва та/або модернізації об'єкта інфраструктури й такий об'єкт інфраструктури доступний для інших користувачів, крім отримувача(ів) державної допомоги, умови доступу таких користувачів до цього об'єкта інфраструктури повинні бути недискримінаційними та загальнодоступними. Плата, що стягується з таких користувачів за користування об'єктом інфраструктури, повинна відповідати ринковим умовам. Передача об'єкта інфраструктури в експлуатацію суб'єктам господарювання здійснюється на відкритій, прозорій та недискримінаційній основі з урахуванням вимог законодавства, за винятком суб'єктів господарювання комунальної або державної форми власності, які належать до сфери управління органу державної влади або органу місцевого самоврядування,

за умови, що більше 80 відсотків обсягу (прогнозованого обсягу) діяльності таких суб'єктів господарювання протягом трирічного періоду (зокрема за доходом), що передуює наданню державної допомоги, пов'язано з виконанням завдань відповідного органу державної влади або органу місцевого самоврядування.

10. При визначенні негативних наслідків державної допомоги для конкуренції Уповноважений орган бере до уваги основні види спотворення конкуренції, спричинені наданням державної допомоги, а саме: покращення конкурентної позиції отримувача державної допомоги порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які є його конкурентами, та географічний вплив, що, зокрема, призводить до переміщення господарської діяльності суб'єкта господарювання між країною-членом Європейського Союзу та Україною (далі – переміщення).

Переміщення вважається таким, що відбулося, якщо виконуються одночасно такі умови:

отримувач державної допомоги або суб'єкт господарювання, який пов'язаний з ним відносинами контролю, переміщує ту саму або подібну господарську діяльність, або частину цієї діяльності;

товари (роботи, послуги), що вироблялися / виконувалися / надавалися до переміщення та після нього, повністю або частково використовуються для однієї і тієї ж цілі та задовольняють потреби тієї ж групи споживачів;

втрачаються робочі місця суб'єкта господарювання, який розміщувався у відповідній країні до його переміщення.

11. Уповноважений орган здійснює оцінку негативних наслідків для конкуренції на основі передбачуваних позитивних та негативних наслідків впливу державної допомоги, беручи до уваги інформацію, зокрема надану надавачем державної допомоги, щодо конкурентів або споживачів, яких це стосується. Програми державної допомоги, що містять загальнодоступні й чіткі умови надання державної допомоги та передбачають відкритий доступ для потенційних отримувачів державної допомоги, матимуть більш обмежений негативний вплив на конкуренцію, ніж індивідуальна державна допомога, спрямована на обмежену кількість конкретних отримувачів.

12. Після прийняття рішення про надання державної допомоги надавач державної допомоги на власному офіційному вебсайті оприлюднює таку інформацію:

мета й форма державної допомоги;

підстави надання державної допомоги;

період надання державної допомоги;

найменування отримувача державної допомоги, категорія (мале, середнє або велике підприємництво) та вид його господарської діяльності або економічну сферу;

загальний обсяг державної допомоги та її частку в загальному бюджеті діяльності чи робіт, на які надається державна допомога.

Надавач державної допомоги забезпечує зберігання зазначеної інформації протягом десяти років.
